І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5557

РІК LXXI. Ч. 80. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 28-го КВІТНЯ 1964 — 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 28, 1964 — No. 80. VOL. LXXI.

ПРОГРАМА ОПІКИ НАД СТАРШИМИ НАТРАПЛЯЄ НА НОВІ ТРУДНОЩІ

ІСНУЄ МОЖЛИВІСТЬ ЗБІЛЬШЕННЯ СТАРЕЧИХ ПЕНСІЙ ВНАСЛІДОК ЗРОСТУ КОШТІВ ПРОЖИТКУ

Вашингтон. — Палатна Комісія Способів і Засобів під проводом конгресмена - демократа з Аркенсо, два тижні вела пересуханя в справі урядового законопроєкту про медичну шпитальну допомогу для старших осіб в рямках соціяльного забезпечення і не могла рушити з мертвого пункту, на якому вона стоїть від початку нарад над цим проєктом. Всі 10 республіканських членів цієї Комісії є проти урядового законопроєкту, а до них приєднуються ще її три демократичні її члени з південних стейтів і внаслідок того у 25-членній Комісії немає потрібної більшости, щоб проєкт переслати до повної Палати Репрезентантів, де б він міг бути ухвалений, бо більшість конгресменів голосувала б за нього. В самій Комісії виринає думка, щоб збільшити старечі пенсії, які не були збільшувані від 1959-го року, хоч кошти прожитку від того часу значно збільшилися, та тим способом поліпшити долю тих 17-ох мільйонів емеритів, які не мають вигляду на те, щоб дістати медичну й шпитальну допомогу в рямках соціяльного забезпечення. На це треба б збільшити вклади до соціяльного забезпечення, і тому деякі члени Палатної Комісії Способів і Засобів проєктували хочуть збільшити старечі пенсії, на що також треба б збільшувати вклади до соціяльного забезпечення. Три демократичні члени Комісії — це її голова Міллс та конгресмени з Флориди — Сидні Герлонг і Джан С. Ваттс із Кентаки. Найбільша старечa пенсія виносить тепер тільки $127 місячно, жінка має право на половину з неї, якщо вона має скінчених 65-ий рік життя. Найнижча старечa пенсія становить тільки $45 місячно, з неї важко вижити, бо вона вистачає ледве на мешкання для емерита. Збільшення емеритур могло б відбутися шляхом поправки до податкового закону без старечої пенсії виплачуються з фондів, що їх збирається при податках. Але не можна таким способом вирішити справи медичної допомоги для старечих осіб, бо на це не дозволяє регулямін Палати. В Сенаті є інший регулямін, і тому існує ще можливість, що Сенат міг би вирішити законопроєкт про медичну опіку над емеритами, і пізніше на спільній конференції можна б цей проєкт ухвалити, а обидві Палати Конгресу затвердили б цю ухвалу. Але немає вигляду на те, що спільна конференція матиме такий склад, який схоче затвердити ухвалу Сенату. Згаданий конгресмен Міллс заявив, що якнайбуд ухвала Сенату в справі законопроєкту про медичну опіку над емеритами буде рішучо відкинена на спільній конференції, складеній з членів Палати і Сенату. Міллс постійно заявляє, що він особисто є проти урядового законопроєкту в цій справі. Але дехто з прихильників урядової програми [illegible] ас, що конгресмен Міл[illegible] би все ж таки допомогти урядові президента Дж[illegible], коли б палатна більшість [illegible] покористуватися цим одним засобом, який дозволив би ухвалити відраду в повній Палаті урядовий законопроєкт. Міллс не підтримував би цього проєкту, але своїм негативним голосом і не пошкодив би йому.

У Філядельфії відбувся дискусійний форум на тему „Політика Москви і українська самооборона та еміґрація"

Філядельфія. — В суботу 25-го квітня ц. р. відбувся тут заходом місцевого Т-ва Прихильників Визвольної Боротьби України дискусійний форум на тему „Політика Москви і українська самооборона та еміґрація". Відкрив цей дискусійний вечір голова товариства п. Теодор Крочак і дискусією проводив, як модератор, п. Степан Процик. У своїх їх відповідях на поставлені їм питання учасники форуму — д-р Мирослав Прокоп, ред. Богдан Кравців, інж. Богдан Чайківський Наталка Скочиляс та Ростислав Хомяк з'ясували сучасну ситуацію в УССР в політичному, культурному, економічному аспектах, як також на відтинках релігійному і молоді, насвітлюючи зокрема колонізаційний тиск Москви, що виявляється в послідовній русифікації усіх секторів життя, в намаганнях експлуатувати економічно Україну й український народ та вести боротьбу з релігією і з усіма спробами поширити свободу особи і мистецької творчости в громадському і культурному житті УССР.

В дальших відповідях з'ясовували елементи сили і слабости українського народу під московською окупацією, підкреслюючи, що не зважаючи на весь тиск, українці в УССР проводять безупинну, здебільшого пасивну боротьбу за поширення прав української мови, за розвиток тих чи інших ділянок культури. В кінцевих відповідях були з'ясовані проблеми української еміграції, зокрема конечности основного дослідження підсовєтської дійсности, розкривання колонізаторських і русифікаторських тенденцій Москви і допомоги українцям в УССР видавниками і правдивою інформацією у вільному світі. Після відповідей на окремі питання із залі в дискусії на порушені теми взяли участь між ін. М. Химич, д-р Д. Богачевський, мгр І. Скочиляс, проф. Струк, В. Біляв та інші.

В АМЕРИЦІ

● **Голова Палатної Комісії** Правил конгресмен Говард В. Смит, демократ з Вірджінії, сказав у Палатній Правничій Комісії, що Конгрес повинен вкінці сказати своє тверде слово Найвищому Судові ЗДА, щоб „не пхав свого носа до релігії". Конгресмен Смит сказав, що якщо Правнича Комісія не перешле резолюцій в справі молитви в публічних школах, то Палата знайде інший спосіб, щоб обминути цю Комісію дістане ці резолюції та ухвалить їх і скасує рішення Найвищого Суду про заборону молитви в публічних школах.

● **Відвідувачі** Світової Виставки в Ню Йорку заявляють, що на цій Виставці є багато речей „безплатних", але їх не можна взяти з собою. „Безплатні" є: різні виставки, всякі покази, вільна музика, вільні їзди на різних каруселях, вільні городи, вільні кіна, вільні танки, вільні безплатні поради і т. п. Але в деяких павільйонах дають безплатно спробувати чаю з Індії, задармо потанцювати при музиці оркестри та відбути задармо деякі їзди на каруселі.

● **Вкрадену** дорогоцінну скрипку Гарнеріоса, вартости $15,000, знайдено в заставному домі в Ню Йорку, де її за $15 заставив невідомий злодій, що її був вкрав в Карнегі Голл. Власник заставного дому звернув скрипку її власникові, а забезпечення компанія зверне йому $15. Скрипка була забезпечена на $15,000. Скрипка є власністю музичної школи Джуліярда в Ню Йорку.

● **Засновник** правного Товариства ім. Джана Вирча Роберт Г. В. Вирч заявив, що бостонський архиєпископ кардинал Ричард Кушінг відкликав свою догану цьому товариству, яку він був висловив два місяці тому. Кушінг сказав: „Тому, що я сам є прихильником поборювання комунізму і його безбожництва, то я не хочу шкодити тим, які є моїм співробітниками в цій справі".

Комуністи промощують собі шлях до академічної молоді — перестерігає Едґар Гувер

Вашингтон. — У цілій країні від Майн до Флориди комуністи ведуть наступ на академічну молодь і не без успіху — ствердив Едгар Гувер, директор Федерального Бюра Інвестигацій, в окремому звідомленні, що його опублікувала конгресова підкомісія видатків. Упродовж минулого року головним комуністичним лідерам пощастило влаштувати аж 45 доповідей для студентів в американських університетах і коледжах і кількість тих комуністичних виступів у цьому році, згідно з твердженнями і передбаченнями Федерального Бюра Інвестигацій, поважно збільшиться. Ці комуністичні виступи влаштовуються під гаслом „академічних вольностей" та „вільного обміну ідеями". Згідно з опублікованим звітом, комуністи вже від чотирьох років мають окрему програму виступів на університетах. Минулого року було чотири комуністичні виступи на студентських форумах в Мішигені і Огайо. Доповіді відбувалися переважно в приміщеннях університетів, але в деяких випадках університетські власті відмовляли комуністам дозволу на виступи в університетах і ці виступи відбувалися для студентів, але поза університетськими приміщеннями — твердить Едгар Гувер. Комуністи не беруть грошей за свої виступи, хоч часом переводять збірки „на покриття видатків". Промовців і матеріяли для доповідей постачає головна кватира комуністичної партії в Ню Йорку. Складаючи свідчення перед згаданою конгресовою комісією з кінцем січня ц.р. Едгар Гувер твердив, що в цілому комуністичних лідерів ці комуністичні виступи на форумі академічної молоді не залишаються без успіхів. Він цитував Гаса Голла, екзекутивного секретаря комуністичної партії, який твердив, що ця програма виступів перед студентами є така важлива, що він чи інші крайові лідери партії „підуть в кожне місце, щоб зустрітись з молодими студентами, навіть якби там мав бути тільки один студент". У звідомленні названо ряд цих комуністичних лідерів, які вже ходили „в кожне місце". Найбільш активним у цій програмі є Герберт Аптекер, партійний марксистський теоретик в Америці, який мав 19 на всіх 45 комуністичних виступів на форумах студентської молоді. Недавно його найменовано на голову нової комуністичної пропагандивної організації з назвою „Американський Інститут для марксистських студій". На деяку успіхи комуністичного наступу на академічну молодь — згідно з твердженням директора Федерального Бюра Інвестигацій — вказує заява директора справ молоді в комуністичній партії, що 65 відсотків новозорганізованих членів партії становлять студенти. Гувер дальше твердить у своєму звідомленні, що комуністичні лідери на своїх нарадах в жовтні минулого року погодились, що вже назрів час на те, щоб почати нову комуністичну організацію молоді. Негайно після того відбулися чергові наради в Шікаго, на яких вже покладено основи під таку нову організацію, головна активність якої буде скерована на студентську молодь — твердить Едгар Гувер.

В Нюарку відбулася ще одна Громадська Нарада

Нюарк. — Минулої неділі, 23-го квітня, тут в залі Габар клюбу при 40-ій вулиці в Ірвінґтоні відбулася Громадська Нарада в справах, що — як це сказано в повідомленні — в останніх тижнях хвилюють нашу громадськість не тільки цього, але й інших стейтів. Нараду, якою проводили мгр Остап Олесницький і п. Ярослав Гайвас, скликав гурт приятелів української культури та батьків української молоді. З доповідями виступали проф. Григорій Костюк, дир. Йосип Гірняк, проф. д-р Тарас Гунчак та студентка Надія Качмар — діюча голова Українського Студентського Клюбу при університеті Рутґерса, Наталка Скочиляс з Філядельфії та Ірина Коваль. На нараді були присутні громадяни різних політичних угрупувань та чільні особи української громадськости, зокрема багато студентської молоді. Присутні схвалили низку резолюцій, в яких висловлювали признання студентам університету Рутґерса в Нюарку та ствердили доцільність і корисність відвідин діячам культури підсовєтської України від діячів української культури в Америці і Канаді. Ширше звідомлення з цієї наради буде переслане пресі для використання вкоротці.

Юрій Богачевський дав з великим успіхом концерт для української публіки в Ню Йорку

Ню Йорк. — В суботу 25 квітня ц. р. відбувся тут в залі „Джуніор Гай-скул" при веденню „Б" концерт баритона Юрія Богачевського після його повороту з Італії, Австрії і Німеччини. Артист співав пісні й оперові арії мовами українською, німецькою і італійською. Зокрема, він співав пісні (за чергою) А. Рудницького, І. Соневицького, В. Грудина, М. Лисенка, В. Барвінського, Н. Нижанківського та в наддатках — „Ой верше мій, верше" в обрібці З. Лиська, „Співаночки мої", „Безмежнеє поле" та „Із сліз моїх, любко, зродилась". Прегарний голос, м'який в ліричних піснях і дужий та дзвінкий у високих позиціях, — велика культура співу як і ціла постава співака — викликали захоплення у публіки, що майже вщерть виповнила залю. Акомпаніятором був Луїс С. Баггер.

Юрій Богачевський

Джансон — перший президент на Конвенції Жіночих Виборців

Питтсбург. — Президент Джансон 24-го квітня був на Конвенції Ліги Жіночих Виборців і вперше там промовляв як президент ЗДА в 44-річній історії цієї жіночої організації. Він „очарував" 2.000 присутніх жінок на Конвенції, інформуючи їх, що 13-го вересня цього року президентом Тиждень Ліги Жіночих Виборців. Президент викликав вдоволення жінок, коли представив їм свою дружину, як свого „секретаря війни" і пояснив, що вона промовила перед ним. Пані Джансон сказала, що її чоловік завжди турбується тим, щоб жінки мали ті самі права, що й чоловіки, і щоб жінок було більше в різних відповідальних урядах, як це є досі. Президент Джансон, якого представив секретар праці Віллард Вірц, сказав, що він просить жінок, щоб вони допомогли в боротьбі проти убозтва.

Українські Православні Церкви в ЗДА стурбовані долею Патріярхату в Істанбулі

Ню Йорк. — Постійна Конференція Канонічних Православних Єпископів в Америці, що має свій осідок в Ню Йорку, відбула наприкінці минулого тижня свої наради, на яких прийняла резолюцію з закликом до турецького уряду, щоб той не переслідував Православного Вселенського Патріярхату в Істанбулі. В минулому тижні турецький уряд не видав двох православних єпископів та закрив друкарню Патріярхату та вжив інші т. п. репресійні заходи, що їх можна пояснити тільки як „відплату" за погане відношення кіпрських греків супроти кіпрських турків. Названа Конференція в Ню Йорку складається з 10-х Церков, в тому числі альбанської, сербської, грецької, болгарської і сирійської, як теж карпато - руської і двох російських. Належать туди теж Свята Україн. Автокефальна Православна Церква і Українська Православна Церква в ЗДА. Турецький міністер закордонних справ заявив дня того, що острах, щоб турецький уряд не видалив з Туреччини Вселенського Православного Патріярхату, проводі якого стоїть патріярх Атанагорас, є позбавлений підстав, однак всеодно православні греки відчувають дошкульно на собі нинішню кризу довкола справи Кіпру та погіршення взаємин між Грецією і Туреччиною.

„Ню Йорк Таймс" проголосив нового „Листа до Редакції" в справі „Антисемітизму в Україні"

Ню Йорк. — У „Ню Йорк Таймсі" з суботи 25 ц. м. у рубриці „Листи до Таймсу" появився обширний лист Юджина Санджура з Брукліну, в якому він спростовує листа професора Джудда Теллера, проголошеного там же 16 квітня ц. р. Той в своєму черговому полемізував був з ред. В. Душником, що обороняв українців, в своєму листі з 13 квітня, проти закиду антисемітизму у зв'язку з появою провокаційної брошури „Юдаїзм без прикрас" у Києві. Юджин Санджур стверджує згідно з правдою, що — як в усіх народів — так і в українському існують різні групи і не існує „монолітичної ідеологічної одноріднoї групи". Однак він підкреслює, що Тарас Шевченко зголосив публічний протест проти переслідування жидів та що за часів Української Народної Республіки в тодішньому українському уряді брали участь деякі жидівські партії і деякі видатні жидівські діячі, з яких він називає Арнольда Марголіна. Автор правильно пригадує, що погроми в Україні за часів УНР сталися під час частинного розпаду армії і занепаду військової дисципліни. „Вбивник Петлюри Шварцбарт служив в червоній армії під час російської „громадянської війни" і тому, мабуть, щирість його мотивів, як їх пояснює професор Теллер, є „справою неясною". Автор покликається на світлу оборону жидів митрополитом Шептицьким та на книжку Дубнова про соціяльно - економічні відносини в Україні за часів повстання Хмельницького. Автор доходить до цілком правильного висновку, що впродовж історії жиди й українці були поярмлювані тими самими окупантами — польською шляхтою, російським царатом, комуністами і націстами. Автор закликає до з'єднання зусиль у боротьбі проти спільного ворога. Цей голос Юджина Санджура — надзвичайно спокійний та справедливий, дарма що він, мабуть, не знає славетного наказу С. В. Петлюри до Армії У.Н.Р. проти погромів та антитіпсису і творчости пок. Головного Отамана.

„Тризуб" здобув першість Сходу і гратиме у фіналі ЗДА

Переможна дружина „Тризуба" з Філядельфії. Клячать від лівого: Г. Ахінко, М. Нога, К. Яковина, І Ферейра, В. Чижович, Н. Муніс. Стоять: Михайло Кічура (тренер), Н. Варварюк, О. Ілай, Р. Манджіні, А. Рач, І. Бородяк, Е. Свич, Роман Пазуняк (провідник дружини). Ноґа і Манджіні не грають вже в „Тризубі", натомість бракує на цій знимці Евгена Кравця, Луни, Санчеза і Вентледа.

В грах за футбольну першість і Чашу ЗДА 1964 року осягнув „Тризуб" з Філядельфії черговий великий успіх, перемагаючи минулої неділі, 26-го квітня, на грищі Айнтракт Овал в Асторії, Н.Й., сильну італійську дружину „Джуліяна" вислідом 3:1. В цих завзятих змаганнях на чужому грищі показала одинадцятка „Тризуба" гарну гру на високому рівні, гідну трикратного чемпіона ЗДА, яким був „Тризуб" в роках 1960, 1961 і 1963. Ворота для „Тризуба" стріляли: Ферейра в 22-ій хвилині з карного, В. Чижович в 31-ій хвилині і Вентлед в 79-ій хвилині гри з карного. Двома перемогами над „Джуліяною", 2:1 в неділю 19-го квітня і 3:1 минулої неділі, здобув „Тризуб", знаний під назвою "Ukrainian Nationals", першість Сходу і тепер ділить його від лаврів першуна ЗДА і володаря Чаші ЗДА 1964 року ще тільки одна, або дві гри з фіналістом — першуном Заходу ЗДА. Розгривки за першість Заходу покищо ще не закінчені.

„Чорноморська Січ" Нюарк закінчила нерішено 1:1 минулонедільні мистецькі змагання Американської Футбольної Ліги з одинадцяткою Італійського С.К. з Бостону, сильного претендента на чемпіонат Ліги. В цій зустрічі в Нюарку вели січовики 1:0 зі стрілу Спайча вже в 21-ій хвилині гри, а вирівняння здобули італійці аж на 75-ій хвилині з вільного, коли сильно стрілений м'яч змінив напрям, відбившися від ноги одного змагуна. В показнику А.Ф. Ліги держиться „Чорноморська Січ" дальше на третьому місці з рахунком точок 14:12, за „Тризубом" з точками 21:3 і Італійським С.К. з Бостону з точками 18:2. В боях за чотири перші місця, які управнюють до участи у „Великій Дванадцятці Східної Конференції", все ще змагаються, крім трьох названих, „Вока Джуніорс" (точки 11:13) та „Юрик Тракерс" (8:14), які ще не закінчили своїх 14 лігових гор.

РУМУНСЬКІ КОМУНІСТИ ПОСЕРЕДНИЧАЮТЬ МІЖ МОСКВОЮ І ПЕЙПІНҐОМ

Букарешт. — Румунська комуністична партія проголосила довгий на 12.000 слів комунікат у висліді однотижневих нарад свого Центрального Комітету, з пропозицією, що вона готова дальше посередничати між компартіями СССР і Китаю та з закликом до комуністичних партій в усьому світі, щоб вони не допустили до розколу в комуністичному русі. Конкретно, румунські комуністи пропонують, щоб проводи російської і китайської компартій створили разом із румунською компартією комісію, яка підготовила б з'їзд всіх компартій світу. Підкреслюючи, що це повинні бути всі комуністичні партії, а не тільки деякі з них, румунські комуністи хочуть цим, мабуть, протидіяти деяким московським намаганням, щоб на таке комуністичне збіговище не допустити альбанських комуністів, віддання рівних союзників Пейпінгу, бо Москва хоче скликати таке збіговище. Ту пропозицію в минулому місяці, у принципі на неї погодилися, але з Пейпінгу ще не наспіла відповідь. Водночас, подається історію дотеперішніх спроб румунського посередництва в тому „ідеологічному" спорі між большевиками і китайськими комуністами. Ото ж в половині лютого ц. р. большевики поінформували інші компартії, що вони плянують дати „колективну відправу" китайським комуністам. Румунські комуністи просили московських покищо не робити цього та погодитись на їхнє, румунське, посередництво. Большевики на це погодились і тоді комуно - румунська делегація виїхала до Пейпінгу. Ту там прийняли ввічливо, але відмовилися припинити атаки проти російських большевиків, бо — мовляв — щойно спільна конференція може вирішити, на якій базі можна б таку полеміку припинити. Дізнавшись про це Москва відновила й собі гострі протикитайські атаки. Взаємна полеміка між Москвою і Пейпінгом продовжується, бо ось в минулу неділю 26 квітня ц. р. комуно-китайська преса принесла заяву китайської компартії, що проголошений большевиками обширний звіт Михаїла Суслова це нішо інше, як тільки „брехні, софістика і фальш". Водночас комуно - китайські прем'єр Чу Ен-лай натавврував новорічний заклик Хрущова до всіх країн, щоб вони відмовились від війни, як способу розв'язування політичних спорів, як „новий обман, який служить імперіялістичній політиці агресії і війни".

У своєму повідомленні румунська компартія зазначає так само, що Румунія не погоджується на підпорядкування економіки всіх комуністичних країн одному плянувальному центрові, бо — мовляв — в цій справі повинна бути збережена суверенність держав. Це виразно звертається проти намагань Москви зробити так званий Комекон, економічний блок комуністичних країн, знаряддям власної економічної політики та обмежити економіку сателітських країн, зокрема Румунії, до продукції сільсько - господарських плодів та до постачання Совєтам сировини, а залишити розгортання промислу тільки Совєтському Союзові.

З заяви Чу Ен-лая виходить, що в „амбасадорських розмовах", на які він покликується, маючи на увазі сподівані зустрічі американського й комуно - китайського амбасадорів у Варшаві, центральною проблемою все є перебування американських збройних сил на Тайвані (Формозі) і в Тайванській протоці. Китайські комуністи рішуче вимагають, щоб Америка залишила той обшир, що — очевидно — Америка з місця відкидає.

Кіпрські турки демонструють проти команданта міжнародного війська ОН

Нікозія. — В минулу неділю відбулась в турецькій дільниці столиці Кіпру вулична демонстрація проти так званої мирової місії Об'єднаних Націй на Кіпрі та зокрема проти команданта міжнародного війська ОН індійського генерала Према Сінґ Гіяні. Коли той генерал приїхав на розмову до лідера кіпрських турків д-ра Фазіля Кучука, то коли він вертався з тієї розмови — кіпрські турки обкидали його авто камінням. Турки оскаржують того індійського генерала в сторонничості у користь кіпрських греків та презирливо називають його „Гінидес". Зокрема кіпрсько-турецькі жінки перевели протестаційне віче й вислали резолюції генеральному секретареві ОН У Тантові, генералові Гіяні і турецькому прем'єрові Ізметові Іноні. Наприкінці минулого тижня з різних пунктів Кіпру, та найбільше в гористій околиці просмику Киренії приходило до стрілянини між греками і турками. Військо ОН ставилось пасивно, в усякому разі не зумило завести миру.

Ген. В. С. Вестморленд — новий командант війська ЗДА у Південному В'єтнамі

Сайгон. — Президент Джансон заявив в минулу неділю, що коли з днем 1 серпня ц.р. командант американських збройних сил в Південному В'єтнамі генерал Пол Гаркінс перейде в стан спочинку, то на його місце прийде генерал В. С. Вестморленд. Ця вістка не є несподіванкою, бо коли з кінцем січня ц.р. генерал Вестморленд прибув до Південного В'єтнаму, він став заступником ген. Гаркінса, то було відразу відомо, що він стане наступником ген. Гаркінса. Генерал Вестморленд, який був командантом парашутних військ у війні в Кореї, має опінію одного з найздібніших бойових американських полководців. Тепер він приготовляє південно-в'єтнамські війська до воєнної кампанії проти комуністичних партизанів в 4-місячному доцевому періоді. Він хоче перебороти своєрідну „традицію", що під час тих доцевих сезону припиняються воєнні операції на ширшу мірку, що — очевидно — використовують партизани для наскоків і заскакування населення та державного війська.

У СВІТІ

● **На судовому процесі** в Лімбурґу в Західній Німеччині проти лікаря д-ра Ганса, Гефельмана, що його оскаржується в убивстві 73.000 умово хворих та безнадійно недужих за часів панування Гітлера, один свідок, Ріхард фон Гегенер, німецький Гефельмана, боронив оскарженого аргументом, нібито батьки невиліковально хворих дітей не противилися „вбивствам з милосердя", що їх заводив уряд Гітлера.

● **Південно-Корейський уряд** видав розпорядження університетам і всім високим школам, щоб вони видаляли студентів, які на вулицях Сеулу й інших корейських міст протестують проти переговорів з Японією на основі нормалізації японсько - корейських взаємин. Уряд став на становищі, що студенти не можуть вирішувати проблем закордонної політики, ані шантажувати уряд своїми насильними актами — відповідно змінити прийняту ним лінію політики.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерсі Сіті 50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J..07303

Захитана мораль

Кожний катаклізм приносить в наслідках не тільки матеріяльне, але й моральне спустошення. Так було в середніх віках після катастрофи пошестей, так було після великих землетрусів і після великої війни. Психологи і соціологи пояснюють, що люди переживали вийнятково небезпечні й важкі нервовою напругою часи, затрачують почуття межі поміж добром і злом, що існують в нормальних відносинах. Деякі коментарі сучасного занепаду моралі у західних країнах все ще записують його на рахунок останньої світової війни.

А втім, в Америці існують особливі причини, чому тут усе ще час від часу трапляються скандали, які зворушують громадську опінію. Хоч початки історії З'єднаних Держав багаті на величні подвиги піонерів, які буквально з пустки творили велике діло — школи, церкви, службу безпеки, пошту, культуру, — багато нинішніх найбільш шанобливих американських родин-багатіїв здобули той свій масток такою спекуляцією, яка — делікатно кажучи — не вміщається в кодекси чести і права. Забагато теж в сучасній Америці парадоксів — мультимільйонерів і бідолах із жалюгідних халуп, строгого пуританізму й облуди, найбільшої в світі добродійности і найбільшого матеріялістичного егоїзму. Америка все ще є „країною безмежних можливостей" — і ці можливості використовують безскрупульні люди. А що ЗДА все ще є дуже молодою державою, де імпровізація часто заступає глибоко вкорінену традицію — як ось, наприклад, щодо системи державного правління, відношення між екзекутивною, законодатною і судовою владою, — то й тут відкривається для вигадливих і „второпних" одиниць широке поле „творчої" діяльности.

Тільки на такому підложжі могла зродитися так звана „афера Бейкера", секретаря сенатської демократичної більшости, Роберта Бейкера, який, використовуючи свої великі впливи на терені Сенату, вів такі широкі торговельно - фінансові трансакції, що в короткому часі дійшов до двомільйонового мастку. Спеціяльна сенатська Комісія вже довгі місяці розплутує той клубок підозрілих бизнесів, при чому „герой" цієї афери виявляв під час свого переслухання найбільшу самопевність і арогáнцію; він ходить — очевидно — на волі і вдоволено читає закиди опозиції, що все те сенатське слідство „втопить" його справу у повені паперу, бо заторкнено там забагато впливових осіб. Подібна історія, вже не демократичного, а республіканського діяча, ведеться на терені нюйоркського суду, де розглядають оскарженого у кривоприсязі колишнього секретаря і правного дорадника покійного сенатора Джозефа МекКарті, Роя М. Кона. Вже другу судову розправу проти нього проголошено за „неважну", цим разом з уваги на несподівану смерть одного з присяжних суддів.

Колюмніст „Ню Йорк Таймсу", Рассел Бейкер, твердить, що коли в останніх роках найголоснішою проблемою в Америці була справа Куби, а потім справа Берліну, то тепер такою „модною" темою став занепад моралі в приватному, родинному й громадському житті. Добре, що постала така „мода", але було б краще, якби вона не була тільки сезоновою, а щоб це було постійне стурбування громадянства, яке хоче боротися проти явища аморальности. Названий журналіст каже правду, що ніяким законом аморальности викоренити несила. Але може викоренити її мобілізація громадської думки, мобілізація всіх здорових клітин нації для плекання моралі, єдиної здорової підвалини нації і держави.

УРЕ про українців у ЗДА

Уже п'ять років виходить у Києві, видавана Академією Наук УССР, установою, що — за своєю назвою — мала б бути найвищою науковою установою України, Українська Радянська Енциклопедія.

Не зважаючи на різноманітність подаваного в цій енциклопедії матеріялу, всі ділянки українознавства, зокрема українська історія, представлені в ній блідо, у викривленому настановами комуністичної науки дзеркалі, з крайньою тенденційністю.

До яких меж свідомого фальшування, замовчування і перекручень примушені вдаватися члени редакційної колеґії і співробітники „Української Радянської Енциклопедії" показує дуже яскраво трипальтовий підрозділ про „українців у США", вміщений у великій, теж цілком тенденційній і пофальшованій статті в 14-му томі п. н. „Сполучені Штати Америки". Вся понад 70-річна історія організованого українського життя у З'єднаних Державах Америки представлена в УРЕ такими реченнями: „В 90-их роках 19-го століття виникли перші українські організації в США. Спочатку це були організації взаємодопомоги, культурно - освітні товариства. Реакційно - клерикальні елементи очолили створений 1904-го року Український Народний Союз та інші організації, безпосередньо впливали на зміст українських буржуазно - націоналістичних газет „Свобода", „Америка" „Народна Воля" і ін, що видавались у США".

Абстрагуючи від того, що УНСоюз був заснований не 1904-го року, а десять років скоріше, ще 1894-го року, про те, що ця найбільша поза Україною українська організація існує й сьогодні і нараховує десятки тисяч членів, що, крім неї, існують ще такі забезпеченеві організації в ЗДА, як Український Робітничий Союз, „Провидіння", „Народна Поміч" та інші, також з численним членством, — в УРЕ про все це немає ні слова. Згадка про „буржуазно - націоналістичні" газети зредаґована так, ніби вони вже не виходять, і до того ж не згадано ні словом, що, крім них, виходять у ЗДА ще десятки інших українських газет і журналів. Немає в цьому гаслі УРЕ ні слова про широко розбудоване в ЗДА українське церковне життя, про українські наукові установи, шкільництво й ін. Зате дальший зміст цього підрозділу присвячений „проґресивним" організаціям, які вже давно перестали існувати або такі малочисельні, що ніякої ролі в українському житті не відіграють. Докладно розповідається також в УРЕ про „проґресивну пресу", що обмежується сьогодні до одного тижневика і двох місячників з тиражем, який, разом взявши, не перевищує семи тисяч.

Коротко згадується в УРЕ — в супроводі соковитої московської лайки — про „ганебну ролю націоналістичних угрупувань на зразок Українського Народного Союзу" в УККА і про „все зростаюче засудження українськими трудящими . . . буржуазних націоналістів і їхніх мерзенних зрадницьких дій".

Так ставиться насправді „радянська наука" і її репрезентанти до української еміґрації в ЗДА, до українських організацій і культурних надбань, до того всього, що створено тяжкою працею і важко заробленими грішми українських поселенців. І саме це ставлення є виявом справжніх і зобов'язуючих під московським режимом настанов, а не ведена „Вістями з України" і „Товариством культурних зв'язків з українцями закордоном" пропаґанда та всякі „слова" діячів культури УССР до української громади в ЗДА, існування якої „радянська наука" не тільки не хоче визнати, але й ще намагається її зневажати й ображати.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ . . .

НЕМИЛИЙ СУСІД І НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС

Навпроти головного фронту Білого Дому у Вашинґтоні, відділена сквером Ляфаєта, простягається на північ славна Шістнадцята вулиця. При ній, поза рядами кучерявих кленів, стоять розкішні будівлі готелів, робітничих спілок, національних інституцій, а далі — дорогі мешкальні доми для громадян „у вищих прибуткових дужках", як тут кажуть. Але ця пишна вулиця якась мало привітна, не оживлена гамірним рухом, що його дають вулицям крамниці, ресторани й розривкові підприємства. Проте й на цій вулиці — у долішній її частині — є атракція для прохожих, що змушує їх притишувати голоси і, зупиняючись зором на заслонених вікнах, фантазувати про якісь несамовиті, хвилюючі події, що відбуваються за тими вікнами.

Це — ренесансова палата, втиснена між більші будівлі праворуч, коли йти на північ, біля рогу вулиці „Л".

У 1910-му році збудувала її вдова відомого маґната спальних залізничих вагонів — Джорджа Пульмана. Вона мала досить грошей на пишну палату в столиці, але ніколи в ній не жила. Незабаром ця палата стала осідком російської амбасади, і так простояла до 1917-го року. Далі урядували там амбасадори уряду Керенського, якого ЗДА визнавали п'ять років, хоч большевики давно вже панували в Росії. Дванадцять років стояла палата при Шістнадцятій вулиці порожньою, аж ЗДА визнали совєтську владу в 1934-му році. Тоді переробили будинок, і примістилася в ньому амбасада СССР. Від неї до Білого Дому всього чотири бльоки.

Тринадцять років минуло від того часу. Так, як розвивалися зносини між Америкою і СССР, росла й амбасада числом своїх членів, політичним значенням і апетитом. Тепер 65 членів совєтського дипломатичного корпусу зареєстровано в столиці Америки, з родинами і службою. У будинку амбасади живе амбасадор з дружиною. Решта розкинені по приватних домах звичайно групами по вісім, сім чи п'ять родин в недалекій околиці, наприклад, Саміт площа, вулиця Гарвард, вулиця 15-та і ін.

В останніх роках багато нових амбасад повиростало довкола. Старі розбудувались: ось Канада вибудувала розкішний будинок при Массачусетс Евню, Британія поставила нове крило, Західня Німеччина викінчує будівлю свого дипломатичного представництва у престижевій дільниці при Фокс Голл, із 100 кімнатами, авдиторією, каварнею і т. д., з фронтом на 300 стіп, на трьох з половиною акрах парку — все це за два з половиною мільйона долярів. А резиденція амбасадора, велика й модерна, вже здавна стоїть поруч.

Не можна дивуватися, що амбіції Совєтського Союзу не дозволяли йому залишатись позаду. Тож задумали в Москві поставити й собі наву амбасаду, гідну СССР величиною, виглядом і положенням. Зголосився підприємець з Філядельфії і знайшлося шістнадцять акрів паркової посілости в околиці Чеві Чейс на півночі Вашинґтону. На цій розкішній посілості Совєти рішили побудувати не тільки резиденцію амбасадора, але й „ченсери" — урядовий будинок.

Але тут заступили їм дорогу мешканці Чеві Чейс. Шість громадських організацій запротестували проти того, щоб у тій околиці, одній з найкращих у столиці, дозволено будувати урядовий будинок. Формально покликались вони на будівельний закон. Але при тому сказали й багато дечого іншого.

Як звичайно, проведено переслухання громадян, зацікавлених у справі. Дистриктовий Комітет, призначений розглянути прохання про дозвіл на будівлю, почув не тільки правні арґументи, що, мовляв, закон не дозволяє в резиденційній околиці будувати такого роду будівель. Він почув також протести мешканців, які зовсім не хочуть мати своїм сусідом совєтського амбасадора з його штабом.

Зізнавали окремі мешканці, а часописи ще й переводили інтервю на власну руку. Не було сумніву, що велика більшість — проти совєтського сусідства. В уяві майбутніх перестрашених сусідів виростали побоювання, що в мурах і підземеллях совєтської амбасади відбуватимуться події, зовсім незгідні з гуманними поглядами американців — насильні „переконування" інакомислячих, а то й кіднейпінґи типу, який застосований був супроти генерала Кутєпова; що бійки і політичні демонстрації будуть заколочувати спокій околиці, що дротяна огорожа буде наснажена електричним струмом і люті собаки страшитимуть прохожих.

Але Комітет дістав також листа від державного секретаря Раска, в якому Державний Департамент підтримував проєкт будови і заявляв, що вона в національному інтересі. Навіть президент Джансон виразно дав зрозуміти, що добре було б піти большевикам назустріч. Кажуть, що американська амбасада в Москві хоче теж розбудовуватись, то краще не викликувати труднощів.

Тож Комітет вирішив у користь будівельного підприємця й містера Добриніна.

Тоді громадяни звернулись до суду. І ось у січні дистриктовий суддя відхилив постанову Комітету, і дистриктові комішенери іменували новий Комітет. Знову були переслухання, дискусії і натиск Державного Департаменту. Але цей новий Комітет вирішив інакше, як його попередник: відкинув прохання на дозвіл будувати в Чеві Чейс совєтську амбасаду і совєтський урядовий будинок.

Національний інтерес, — сказано в постанові Комітету, — вимагає зберегти красу столиці, як резиденції для її громадян, а також для її почесних гостей, членів чужих амбасад . . ."

Так закінчилася мала війна спокоєлюбних мешканців американської столиці проти немилого сусіда. Є надія, що цей випадок не стане „казус беллі" між найбільшими потугами світу.

Очевидно, мешканці гарної вашинґтонської дільниці вдоволені, що їхні права встоялись навіть проти бажання Президента. Менше вдоволений підприємець, який втратив добрий „бизнес". Ще менше вдоволений Раск, що його закордонна дипломатія не мала успіху на внутрішньому відтинку.

А певно найменше вдоволені большевики. Хоч, правду сказавши, вони могли дечого навчитися з ділянки громадських свобід і демократичного процесу. Кожна наука чогось варта для того, хто хоче навчитися.

(юст)

Іван Порятко

ПЕРЕД ЗОЛОТИМИ РОКОВИНАМИ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

(2)

3-го вересня із Стрия переїхали добровільці на Закарпаття, де розташувалися в селах Страбичів і Горонта під Мукачевом на перевишкіл.

10-го вересня 1914-го року вийшла з Коша на фронт перша сотня УСС під командою Дідушка, а 17-го вересня — друга сотня під командою О. Семенюка під Верецьке Нижнє в Карпатах, і там в днях 27 і 28 вересня відбувся перший бій за волю України. Ця перша битва започаткувала збройні дії УСС'ів, що завершилися відновленням нашої держави в 1918-му році.

У нашому столітті УСС, силою історичної долі, мали щастя стати ядром визвольної боротьби. УСС'и постали в Галичині і тому склад їх в основному був галицький. Але це не важне — значення УСС соборницьке, бо стрілецька ідея мала всеукраїнський характер і створила тип українського вояка - соборника.

За почином і заходами УСС-ів полк. Андрія Мельника, полк. Романа Сушка, полк. Івана Чмоли, сот. Федора Черника, сот. Михайла Матчака і інших, які попали в московський полон, створено під проводом полк. Євгена Коновальця Корпус Січових Стрільців, у склад якого входили вояки буквально з усіх українських земель. Це була найкраща бойова одиниця армії Української Народної Республіки. І хоч у нерівній боротьбі не вдержалася Українська Держава, визвольна боротьба триває безперебійно, продовжують її своїми діями армії УНР і УГА, а далі повстанські загони, зорганізоване підпілля УВО. ОУН, Карпатська Січ, 1 УД УНА, УПА. І триватиме визвольна боротьба аж до осягнення остаточної мети — відновлення Української Держави.

УСС-и ввійшли на перші сторінки визвольної епохи українського народу. Вони розпочали збройний похід, в якім засвідчили незламну волю українців у своїй соборній державі.

Визначний поет, сучасник УСС-ів Богдан Лепкий, писав про них: „Покликуючи до життя стрілецьку організацію, нарід наш добув із забуття і на ноги поставив народну армію. Цю армію вислав до бою у велику світову війну, і таким чином у цій війні взяв безпосередню участь. Безпристрасний історик не сміє цього забути. Армія невелика, з тисяч, не з мільйонів вояків. Але за нею стоять мільйони українського народу. Через власну армію велика війна стала нашою. Через наших Стрільців стали ми безпосередніми учасниками нинішніх великих подій і завдяки нашим Стрільцям ми не переживаємо тепер того найстрашнішого психічного стану, яким, безперечно, є безспроможність, свідомість, що про нас рішають без нас, зовсім без нас. Вони там є! Там, де рішається доля нашого народу. Вони там є, наші брати і друзі, наша любов і надія, наша краса й слава — Українські Січові Стрільці".

**

Після заломання збройної боротьби та ліквідації військових формацій, УСС'и виявляють активність новими методами, новими шляхами. Вони стають провідними членами підпільної організації УВО в Галичині, і в 1921-му році за почином стрілецьких старшин Івана Андруха, Миколи Опоки та ін., постав у Києві Центральний Повстанчий Комітет, який революційним шляхом змагав повалити большевицький режим і відновити УНР. УСС'и включаються також у всі ділянки громадської праці, виявляючи творчу ініціятиву — у відновленні страченого. Вони є першими між кооперативними організаторами і працівниками, що, як засіб дальшої боротьби за збереження української незалежности, вибрали саме господарську ділянку, яка єдина на той час підходила до леґальної праці, для самооборони не тільки господарської, але й взагалі національної. Пізніше і в інших ділянках національної праці УСС стоять на передових і відповідальних становищах. Вони організують і проводять новими організаціями молоді, працюють в культурно - виховній ділянці.

УСС'и беруть тако[illegible] активну участь в упорядку[illegible]ні політичного життя, во[illegible] провідними членами в [illegible] наших політичних па[illegible] і багатьох з них вибира[illegible] послами та сенаторами сойму, як Михайла Галущинського, д-ра Степана Витвицького, Дмитра Палієва, Михайла Матчака, д-ра Любомира Макарушку, інж. Богдана Білинського, д-ра Степана Навроцького, Степана Волинця і ін. Та найбільше уваги УСС'и присвятили плеканню вояцько-визвольної традиції, на якій виховувалася українська молодь. Для цього засновано видавничу кооперативу „Червону Калину", і це є найбільшою заслугою живучих УСС'ів, бо це видавництво своїми виданнями охопило і всебічно насвітило чин і дії УССтрілецтва і їх, як цінну визвольну традицію, передало всьому українському народові. Цією традицією особливо перейнялася молодь, яка далі її із запалом плекала.

В склад управи і редакції цього заслуженого видавництва входили УСС'и: д-р Степан Шухевич, Осип Навроцький, Петро Постолюк, Роман Купчинський, д-р Богдан Гнатевич, Михайло Матчак та Петро Пасіка.

Щорічно тисячі української молоді збиралися на місці, найбільшого бою УСС'ів — на Маківці, де, віддаючи поклін славній пам'яті упавших, скріплювали свою силу для продовжування визвольних змагань. Вихована на традиції УСС'ів, українська молодь у другій світовій війні масово вступила в УПА і в реґулярну військову формацію 1 УД УНА.

На еміґрації колишні УСС'и також проявляли творчу ініціятиву, зокрема в ЗДА Дмитро Галичин і д-р Лука Мишуга своїм організаційним хистом і громадською відданістю у великій мірі причинилися до розвою центральних установ — Українського Конгресового Комітету Америки, Українського Народного Союзу із щоденником „Свобода", а Антін Батюк — Українського Робітничого Союзу.

У вільному світі перебуває коло 200 УСС'ів. Ця остання сотня з великим тягарем років, бо наймолодшим добігає вже 70 років, та важкими переживаннями свідома того, що вже не багато творчого може дати вона своєму народові. Одначе живі ще УСС'и здають собі справу з того, що на них тяжить ще один дуже важний обов'язок: залишити по собі спадщину грядучим поколінням. Це останній їх стрілецький обов'язок. На рідних землях жорстокий ворог безжалісно знищив наші пам'ятки, зокрема із визвольних змагань, всі ті преціннi видання про чин і дії УССтрілецтва, не пощадив навіть святих стрілецьких могил.

Братство УСС'ів у своє 50-річчя постановило відбути Зустріч - Збірку живучих ще у вільному світі УСС'ів з участю представників наших молодечих організацій і відповідними символічними формами потвердити передання українській молоді традиції УСС'ів. Окрему грамоту передано вже 5-му Куреневі Пластунів - Юнаків ім. Федора Черника з обов'язком берегти і плекати визвольну традицію й леґенди „Червоної Калини". Зустріч запланована на 12 і 13 вересня цього року в Твін Бей Віллeдж, Н. Й. — Мотел Коледж. Також рішено відзначити 50-річчя УСС'ів виданням документальних публікацій, для чого вже призбирано багато матеріялів. Приготовляється до видання, поза ювілейним альманахом, біографію визначних УСС'ів, що впали у боях чи померли, зокрема монографію полк. Дм. Вітовського. Підготовляється теж бібліографію про УСС'ів, до якої довгими роками зби-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ВЖЕ СКІЛЬКИ ЛІТ . . .

Вже скільки літ
по цій стежині
Усе ходжу я повз цей пліт,
За ним цвіточок на калині
Усе в розквіт чарує світ.

І я мов чую ніжний шепіт
Далеких давніх берегів,
Тополі листя тихий трепет
І солов'їний любий спів.

Струмка вечірню дзвінку мову
Чую в дрімаючій тиші,
Та все ятряться щораз знову
Болі притишені в душі.

О, близький ти душі цвіточок
В чужій далекій стороні,
Ти все нагадуєш кусочок
ВКРАЇНИ рідної мені.

М. МАТУЛА

Квітень 1964

Лука Луців

Т. ШЕВЧЕНКО — СПІВЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ СЛАВИ І ВОЛІ

(36)

Хто з читачів знайде якийсь слід „селянської революції" в „Заповіті"? Очевидно, ніхто. Та Кирилюк свою брехню підтримує цитатою з Леніна, щоб зробити її „казьонною" правдою, бо мусить бути на території, де панує Москва, кожне Ленінове слово правдою.

В дійсності Шевченко звертається до земляків, всіх українців, із закликом, подібно як звертався він до них у „Посланії", щоб вставали, порвали кайдани і щоб вражою злою кров'ю окропили свою волю. Ми знаємо з інших Шевченкових творів, хто був тоді „ворогом" України і чия то „вража кров" мала б пролитися, щоб Україна здобула волю.

І в цій поезії, як і в усіх інших своїх творах, Шевченко в першу чергу дбає про волю для України. Тоді він уже був свідомий свого значення в історії українського народу, і тому на початку і в кінці „Заповіту" висловлює скромну просьбу, щоб поховали його „на Вкраїні милій".

Згаданий Кирилюк твердить, що Шевченко нібито „одночасно виступає і проти космополітизму, і проти націоналізму" (ст. 212). Так, Шевченко не був космополітом, у нього в „Заповіті" „Україна мила", „лани широкополі і Дніпро і кручі" . . . Але якщо Кирилюк називає це „націоналізмом", то це — справдішній націоналізм, який ми бачили і в попередніх творах, де змальовується славу і волю України, її поневолювання Польщею, а пізніше Москвою.

Шевченків „Заповіт" сильно-радикально поставив проблему визволення з-під московського ярма. Тому і став він найулюбленішим твором народу українського, тому й є він найпопулярнішим з усієї української поезії, бо родить віру у свої сили, родить надії на національне визволення" (Л. Білецький, ІІ, ст. 299).

Про поетичні засоби поета в „Заповіті" Іван Франко в „Секретах поетичної творчости" писав:

„Поет веде нас натуральним шляхом асоціяції ідей від части до цілости, цю цілість показує знов, як часть більшої цілости, і так піднімає нас, наче по ступенях, щораз вище, щоб показати нашій уяві широкий кругозір. Оце і є секрет сильного впливу, який роблять на нас початкові вірші Шевченкового „Заповіту". Вже слово „поховайте" будить в нашій уяві образ гробу; одним замахом поет показує нам цей гріб, як частину більшої цілости — високої могили; знов один замах, і ця могила являється одною точкою в більшій цілості — безмежнім степу; ще один крок, і перед нашим духовним оком уся Україна, огріта великою любов'ю поета".

„Заповіт" складається з трьох 8-рядкових строф, з яких кожна творить цілість. Мелодійність мови вможливила композиторам музику до тих слів, які розв'язують українському народові його життьову проблему: конечне здобуття волі! Шевченко не змінив своєї думки в цій справі аж до смерти, як це бачимо в його поезіях, написаних наприкінці життя.

В „Заповіті" зустрічаємо і такий, здавалося б, на перший погляд контраст: Шевченко „все покине і полине до самого Бога молитися" за те, щоб боротьба за волю України була успішною. Але зараз же поет заявляє: „а до того я не знаю Бога". Комуністичний аґітатор робить з тих слів висновок, що Шевченко не вірив у Бога, але в дійсності це неправда, бож атеїст не визнає Бога, і не молиться до нього.

Подібних контрастів є в Шевченка більше, і про них треба написати окремо.

„Заповіт" — це могутній твір, який замикає цикл творів (1843-1845), що його назвав Шевченко „Три літа". Як ми вже згадували, протягом тих трьох років написано такі важливі твори, як „Розрита могила", „Чигрине, Чигрине", „Сон" („У всякого своя доля"), „Сліпий", „Великий льох", „Кавказ", „Посланіє", „Холодний Яр", „Три літа" і „Заповіт". В той час написав Шевченко й інші твори, про які ми не згадували: „Заворожи мені, волхве", „Гоголю" (За думою дума), „Єретик", „Стоїть в селі Суботові", „Наймичка" та „Давидові псалми".

Як бачимо, оті три роки були дуже продуктивні, поетова творчість бухала немов лява з вулькану*. І дійсно, в тих роках головна суть Шевченкової творчости, його програма для українського народу, і тому цього не хочуть признати ті, що пишуть про Шевченка під московською окупацією.

Український нарід здійснив два бажання свого найбільшого поета: поховав його на могилі біля Канева над Дніпром і щороку згадує його „незлим, тихим словом". На жаль це діється ще не „в сім'ї вольній, новій", бо ще „непірвані кайдани", що їх комуністична Москва наложила на український нарід.

Та віримо в Шевченкові слова, який за чотири місяці перед смертю написав: „буде правда на землі!"

„ЮРОДИВИЙ"

Коли
Ми діждемося Вашинґтона
З новим і праведним законом?
А діждемось таки колись!

(„Юродивий", 1857)

Про генезу цього вірша Шевченко написав у своєму „Щоденнику" 19 липня 1857-го року в Новопетровську таке: „Морфей (сон — Л. Л.) переніс мене до якогось східнього міста, пообтиканого, як голками, мінаретами; в тісній вулиці цього східнього міста буцімто зустрічаю ренеґата Миколу Єваристовича Пісарєва в зеленій чалмі і з довгою бородою. А безрукий Бібіков (генерал-губернатор Києва в 40-их роках 19 ст. — Л. Л.) і поруч нього Софія Гаврилівна Пісарєва сидять на бальконі і теж у тутешнім убранні . . . У мене снувався перед очима ренеґат Пісарєв із своїм всемогутнім протектором і з своєю бездушною красунею-дружиною" (Повне видання творів, Шикаґо, IX, ст. 84).

Вертаючись з заслання, Шевченко в Нижньому Новгороді почав писати поему „Сатрап і Дервіш", але написав тільки уривок, якого пізніше не докінчив, і ми маємо тільки оцю частину, що зветься „Юродивий". В цій поемі, чи епопеї, героями мали бути згаданий київський губернатор Бібіков, начальник його канцелярії М. Пісарєв, князь Долґорукий, губернатор Чернігівщини, Полтавщини та Харківщини і цар-„фельдфебель" Микола І.

Во дні фельдфебеля-царя
Капрал Гаврилович Безрукий*
Та унтер-п'яний Долґорукий
Украйну правили.

Отой „капрал"-губернатор Бібіков і унтер-губернатор Долґорукий правили Україною як необмежені володарі, а Бібікову допомагав „сфрейтор малий та жвавий, на лихо лихий" — Пісарєв. Цар тільки придивлявся, як ці сатрапи український люд „муштрували", і тішився. Поет обурювався тим, що ніхто не протестував проти тих знущань:

А ми дивились і мовчали
Та мовчки чухали чуби.
Німії, подлії раби,
Підніжки царськії, лакеї
Капрала п'яного! Не вам,
Не вам, в мережаній ліврeї
Донощики і фарисеї,
За правду пресвятую стать
І за свободу.

Поета гнівить те, що нема кому „за правду пресвятую стать", його обурюють люди, які „вчились розпинать, а не любить брата", і він мріє про той час, коли в Україні з'явиться свій Вашинґтон „з новим і праведним законом". І з повною вірою заявляє: „А діждемось таки колись!"

* Треба згадати, що найближчий після „Заповіту" твір написав поет аж за 7 місяців, у липні 1846 р. („Лілея").

* генерал-губернатор Бібіков.

ДЕНЬ МАРУСІ БЕК

1. Свято і відслонення бюста в ратуші.

Відзначування три дні підряд Дня народження Марусі Бек було подією Дітройту. „День Марусі Бек" був проголошений мейором Кевено для цілого міста. 28-го лютого відбулась урочиста пошана і відслонення погруддя М. Бек у великій авдиторії ратуші заходом Об'єднаного Жіночого Комітету в приявності мейора Кевено, 500 осіб, в тому багатьох достойників. В програмовому Комітеті з 11 осіб була українка Е. Запорожець, а в Почесному Комітеті, серед 142 пань, були 22 українки.

Коли ввійшла Маруся Бек до залі, всі піднялись з місць, ентузіястично її вітаючи. Панна М. Морґен, редакторка спеціяльних нагод в радіо і в телевізії, привітала Солені-зантку і представила осіб, що сиділи при президіяльних столах. Після неї промовляла президентка Націон. Федерації Жінок Бизнесу і Професій.

Акт відслонення бюсту М. Бек, долота визначного мадярського скульптура Ф. Варґи, доконав мейор міста Дж. П. Кевено. Він зазначив, що від 14 років міська радна М. Бек виявилась дуже вартісною політичною діячкою, і осягнувши повагу і любов усіх ромадян у місті. — Публіка гучно оплескувала слова мейора міста. Пресові і телевізійні звітодавці пустили знову свої фотоапарати в рух. Покликано приявного на залі скульптора п. Варґу, який поцілував руку Марусі Бек і дав теж знятися разом з нею біля бюсту.

Суддя Окружного Суду Е. С. Піґґон підкреслив, що М. Бек створює мужчинам конкуренцію своїм визначним ораторським хистом, ідеями і засадами. Вона вміє витримати наперекір усім у всьому, і коли раз щось вирішила, витримає за це бій до кінця. Настав момент обдарування Соленізантки.

Відтак виголосила промову Маруся Бек. Вона була коротка, але знаменита. „Ви висловили стільки слів пошани моїй особі, стільки признання моєму знанню, хистові і моїм вчинкам, що я старатисяму ваші слова оцінити і бути справді такою, якою ви мене бажаєте мати!" — сказала вона між іншим.

Відчитали телеграму губернатора Ромні, який виїхав на Гаваї. Прочитувано інші телеграми, м. і. кількох українців, в тому мистця М. Анастазієвського з Міннесоти, який разом з привітом надіслав власний образ квітів, як дарунок.

М. Морґен, що була майстром церемонії, сказала декілька заключних слів і запросила всіх приявних до другої залі на каву і солодке. Варто ще згадати, що поетеса „Дітройт Нюс", Анна Кемпбел, склала спеціяльно з цієї нагоди вірш, що був поміщений в програмі. Багато писали про день народження М. Бек місцеві газети, а радіо і телевізія подали теж частини з програми.

45 національностей складають свою пошану.

Дугого вечора, 29-го лютого, відбувся бенкет в Інтерн. Інституті, спонзорований всіми національними групами Дітройту. Перед тим запрошено всіх до „американської залі", де родина Віхорків (Марта, Михайло і їх 3 доні) подавали український борщ-коктейль зі сухими тісточками. Відтак у „залі народів", де круглі столики зайняли представники поодиноких націй, на сцені при головному столі з'явилась Маруся Бек в окруженні двох священиків, проводу Інтерн. Інституту, двох консулів і пані д-р Ф. Кассіді та пані Ем. Запорожець.

Молитву провів канцлер Дітройт. університету, єзуїт о. Ц. Й. Стейнер, а пісню-молитву проспівала ліричне сопрано Ліліян К. Новак. Після закінчення бенкету привітала гостей п. Емілія Запорожець, запросивши на майстра церемонії дир. будинку І. І. п. В. С. Шемі.

З привітами виступили: д-р о. Й. Ґордон, ген. консуль Ґватемалі, В. Г. Касвел, кор. консуль Норвеґії, В. Фронтчак, екзек. директор Інт. Інституту, й інж. Й. Ґурський (українець), новообраний президент Ради Директорів Інт. Інституту. Поміж промовами піднесла квіти, 14 рож, польська секція через дівчину Д. Ґоселі і хлопця Р. Гінермана, а після привітів виголосила привіт д-р Ф. Ґ. Кассіді, дир. Деп. Національностей. Вона передала шану всіх народів включно з українським, до якого належить (як вона заявила) дост. Маруся Бек, і передала грамоту, що її виконала мистець - малярка Й. Старґо - Ґільберт, естонка. На цій грамоті представлена М. Бек в українському вбранні в „городі уродин", де цвіти намальовані належать різним націям поєдинчо, заступленими в Інт. Інституті.

Відслонено бюст Соленізантки і тепер уформилась здовж стіни залі черга делеґатів 45 націй, щоб увійти на сцену, промовити кілька слів і вручити дарунки. Це була многобарвиста картина, бо багато з них мали свої національні одяги. Було багато гамору, гумору й оплесків. Мексиканський делеґат, склавши привіт, заспівав при супроводі ґітари серенаду, яку підхопили мексиканці на залі. Коли українці вітали на сцені, всі українці на залі встали і відспівали „Многая літа". Відтак музикальну частину виповнили співом дві сестри-латишки, Ґлеске, акомпаньюючи на свому нац. інструменті „Кокле" і окремо мексиканець А. Манзо. Останній вніс веселість на залю, співаючи і граючи на ґітарі, при чому асистували йому мовчки дві „королеви краси" мексик. колонії — пп. Гернандер і Казіллас.

Промовила нарешті дост. Маруся Бек. Вона заявила, що для неї великою приємністю є цей вечір в Інт. Інституті, де вона сповняла колись

Маруся Бек

обов'язки соціяльної працівниці. Від щирого серця подякувала за всі привіти і дарунки. — Закінчила програму п. Е. Запорожець, попросивши до „благословення" о. Ф. Ефтімі з грецької православної церкви.

Серед українського громадянства.

Українська громада вшанувала дост. Марусю Бек бенкетом в неділю 1-го лютого в залі Укр. - Амер. Осередку, замикаючи цим триденне відзначування. Взяло в ньому участь 300 осіб. Серед грімких оплесків впровадили її на залю пані Ю. Осадчук, М. Віхорек і А. Левкут. Бенкет відкрила д-р В. Савчук.

Після молитви о. ігумена І. Лотоцького, ЧСВВ, відбувся бенкет, після якого промовила Е. Запорожець. Вона дала звіт з відзначування в ратуші і в Інт. Інституті та відчитала телеграму губ. Ромні спеціяльно на український вечір і таксамо мейора Кевено. Відтак віддала голос голові УККА, ред. М. Бажанському". „М. Бек стала на сторожі глибоких ідей — сказав він — палала вогнем, горіла думкою стати провідником, яких у нас так мало". Але драматичний вислід 2-ої світ. війни для України спричинив її рішення віддати свою енерґію Америці, з приреченням, що „Америка й Україна сп'яті будуть нерозривно в її серці на все життя". — Друга промова належала п. М. Квітковській, містоголові СФУЖО. Вона пригадала, коли то жінки вимагали рівних прав. І по довгих роках, коли жінки осягнули все, що бажали, М. Бек, використавши свої здібності і знання, дійшла до вершин. Вона стала в 1949 р. першою жінкою - радною, відтак першою президенткою Міської Ради і діючим посадником міста Дітройту. Як українська патріотка вона діяла і діє далі серед нас і зокрема думає про жінок, давши доказ створенням конкурсу для літературної творчости жінок, даючи на цю ціль щорічно $ 1,000. На цю тему висловилась безпосередньо слідуюча бесідниця, лавреатка цього конкурсу, письменниця С. Парфанович. Вона згадала про відвічно трагічну долю української літератури і письменників. Те, що Ювілятка створила конкурс для різних жанрів літературної творчости, заохотило жінок писати.

Вручено квіти і дарунок від УККА і від Жіночого Комітету, а потім був концерт струнного ансамблю і співу родини Антошків (чоловік, жінка і п'ятеро дітей), які виказали велике музичне обдарування. Ці виступи заповідав п. Кирило Цепенда і він теж проводив гуртовим співом цілої залі трьох пісень, улюблених Марусею Бек.

Три мистці: М. Дмитренко, В. Цимбал і І. Денисенко були запрошені на сцену після того, коли п. Д. Бойчук представила їх авдиторії. Це був момент відслонення погруддя.

Привіти почала п. А. Волкер від Окр. Ради СУА, склавши дарунок, і продовжували їх різні представники організацій і товариств.

Промову Соленізантки вислухали приявні дуже уважно. „Хоч тільки 14-ий раз приходиться мені святкувати день народження, є фактом, що „стукнула" мені осінь" — сказала вона в скороченні: „Ви засипали мене горою похвал і привітами та обдарували мене. Я глибоко вам вдячна за те. Я зазнала багато радости, але до щастя забракло мені того, що нам усім українця бракує. Коли я згадаю батьківщину моїх батьків, то сльози тиснуться мені до очей. Мусимо стреміти до одного: здобути волю України. До того треба нам єдности. Тоді заживемо в мирному, щасливому бутті. В цій хвилині, коли ви мене вітаєте, я ставлю до вас побажання: щоб ви загорілись таким вогнем любови до України і до жертвенної праці для неї, щоб воно привело вас до нашого ідеалу, до вільної батьківщини. А ти, Жінко - українко, зокрема з Богом в серці показуй шляхи до волі передусім в своїй родині і навчай своїх дітей тримати гордо національний прапор".

Тут члени Капелі Бандуристів заспівали „Многая Літа", пані Е. Запорожець подякувала всім приявним за участь, о. О. Биковець закінчив молитвою, а заля — відспівала національний гимн. Довга черга уставилась, щоб стиснути руку Соленізантці.

В. Несторович

Пасейк і околиця візьмуть масову участь у відкриттю пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні

Наша громада висловлює солідарність зі становищем К. П. Т. Ш. з відповіддю на слово діячів культури УССР та довір'я до Редакції „Свободи" в цій справі.

Висловлюємо подяку і довір'я Головному К. П. Т. Ш. за таку велику працю, котра буде записана золотими літерами в історії нашої заокеанської України.

Подається до відома всім, котрі бажають поїхати до Вашинґтону: Ті, котрі поїдуть автобусами на один і два дні, мають голоситись негайно до Української Централі в суботу і неділю від 7—9 вечора, в УНДомі, понеділок і п'ятниця від 7—9 вечора. Реєстрацію приймає Василь Марущак. В українській православній церкві записи приймає Лесьо Сисин, голова КПТШ в неділю від 11-ої години до 12-ої — по Службі Божій.

Ті, що їдуть на 3 дні, голоситися мають в пані Марії Поповіні 36 Говп Евню, Пасейк. На 3 дні є включений і готель. — Реєстрацію приймаємо найдалі до 25-го травня. Проситься всіх згори заплатити: на один день автобусом 7 долярів від особи. — На два дні 8 долярів від особи і 6 долярів за готель. — На 3 дні 30 долярів з готелем.

Пригадується всім, хто ще не написав до конґресмена Дульського, і до генерального постмайстра І. Гроновського в справі видання поштової марки, зробити це негайно. — Багато є українців, що ще не зложили жертви на пам'ятник Т. Шевченкові.

Хай не бракне ані одного українця, й одної організації, щоб не склали своєї жертви. Жертви приймається що-неділі по Службі Божій. Голоситься до нижче підписаного, щоб всі гроші були вислані до 15-го травня, де ваші імена будуть записані в Пропам'ятній Книзі.

Лесьо Сисин,
голова КПТШ

100-річчя народин Ольги Кобилянської в Пасейку, Н. Дж.

23-го лютого 1964 р., 70-ий Відділ СУА ім. Віри Бабенко в Пасейку, вшанував урочистим концертом 100-річчя з дня народження нашої визначної письменниці Ольги Кобилянської.

Академію попередила Служба Божа й Панахида, яку відправив парох Всч. о. В. Білинський в церкві св. о. Миколая.

По полудні в Українській Централі відбулася святочна Академія. Свято відкрила і привітала пресутніх п-ні Катерина Бук. Культ-освітня референтка Відділу п-ні Марія Стефанів виголосила гарно опрацьований реферат про життя і творчість О. Кобилянської. У своєму змістовному рефераті доповідниця відмітила найбільш суттєві моменти письменницької творчости поетки. — Студ. Юрій Вожаківський майстерно виконав скрипкове сольо: Scene de Ballet CH. ded BeriotAp. 100 і в'язанку „Квіточки з України" — А. Едвіча при акомпаніяменті студ. Марти Цибик. Виконання цих молодих талантів музики публіка нагородила рясними оплесками. Черговою точкою програми була рецитація — „вибране із творів О. Кобилянської", яку відчитала п-ні Тамара Кардашинець. Чутливість і мистецьке виголошення рецитації прикувало увагу присутніх так, що неодна особа і прослезилась. Кінцевою точкою програми був виступ мішаного хору „Боян" під дир. Я. Костишина. Хор Боян проспівав: „Україно зоре" й „Ой у полі жито", при акомп. студ. п-ни Ліди Рудницької. Слід відмітити, що добре підібрані і гарно виконані пісні тематикою і настроєм дуже гарно гармонізували зі святом. Хор Боян, в якому співають також членкині нашого Відділу, що за свої виступи одержав признання всього громадянства, ніколи не відмовив участи в імпрезах, які улаштовує наш Відділ, за що наш Відділ складає щиру подяку.

Треба згадати, що на скромно, але гарно прикрашеній сцені виднів великий кольоровий портрет Ольги Кобилянської, роботи пластунки юначки Ліди Колатало. Скромно, але добре підготована програма свята залишила на присутніх гарне враження.

Марія Бакалець

Зробімо величну „Вишивану" Маніфестацію у Вашинґтоні!

Відкриваючи пам'ятник нашому національному Генієві і Пророкові Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні 27-го червня цього року, ми мусимо перед цілим світом заманіфестувати не лише свою фізичну, духову і політичну силу, мусимо не забути надати цій загально - українській маніфестації також і загальний вигляд, дати відповідне оформлення тієї великої ваги події, убравши себе в нашу барвисту високомистецьку національну ношу. Нехай у Вашинґтоні не лиш почують про лицарський український нарід і про його Великого Сина Тараса, а й побачать мистецьке багатство вишивки, яку століттями плекає наш народ, придивляться до краси тієї вишиваної сорочки, яку так любив носити і сам Поет.

Нехай кожний, всі чоловіки, по можливості, а особливо жіноцтво і діти (я вже не кажу про наші хори) прибудуть до Вашинґтону в повному національному строю. Оце будуть ті дорогоцінні перли національні, принесені в дар нашому Батькові Тарасові. І усміхнеться він, Великий наш Пророк, побачивши з небесних склепінь своїх нащадків великої, хоч і не вільної ще, але непоборної української родини.

Отже, Шановне Жіноцтво, змовмося і без офіційних запрошень з'їдьмося до Вашинґтону всі у вишиваних суконках, яку кожна з нас напевно має, а своїх діточок уберім також в український національний стрій з віночками. Постараймось, щоб наше національне лице було не засоромлене ні перед чужими, ні перед рідними за залізною заслоною!

Тож до скорого побачення у Вашинґтоні у найкращій вишивці в пошану і честь Батькові Тарасові!

Лідія Смець

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

„ПОПЕЛЮШКА" В НЮАРКУ

2-го лютого Український Музичний Інститут в Нюарку улаштував цікаву й дуже гарну імпрезу. Тим разом це була інсценізація казки „Попелюшка", а після того маскова забава для дідей. Це мов би вже належало до традиції Філії в Нюарку уряджування рік-річно імпрез, які вимагають незвичайно великого вкладу праці керівника імпрези як також дітвори і коштів та зрозуміння для справи малих артистів і їхніх батьків. При великому навантаженні обов'язків у дітей, які звичайно крім науки в цілоденній школі та зв'язаними з нею пообідними зайняттями, крім лекцій музики, часом ще й Пласту, СУМ-у чи танків — викроїти кільна гонин в тижні на проби — доказує справжньої любови до мистецтва в різних його формах. Цікаво ще при тому відмітити, що діти радо резиґнують з відпочинку чи інших приємностей та відвідували проби, яких мусіло бути доволі досить, беручи до уваги розміри картин та кількість і вік „артистів".

Добрим духом тої імпрези була одна з учительок УМІ в Нюарку, п. Таїса Богданська. Завдяки її справді невичерпній працьовитості та енергії, завдяки її відданості справі та вмілого використання впливу, який вона беззаперечно має на дітей — ця імпреза, як і кожнорічна під її керівництвом, була завершеною мистецькою цілістю.

По береги виповнена заля Централі раз пораз зривалася грімкими оплесками, нагороджуючи молоденьких, сильно перейнятих своїми ролями — артистів. А було їх багато. Добра й вирозуміла пані Богданська старалася притягнути до праці щобільше дітей, щоб усі мали нагоду випробувати ще й на цьому полі своїх сил. Зарожевілі щічки та блискучі оченята виконавців доказували, як дуже вони з того були раді, а їхнє відношення до керівнички імпрези були наявним доказом симпатії та довір'я до неї.

У головних ролях виступали: Мотря Лебедь, Христя Гординська, Дарія Тимкевич, Ляля Мельник та Юрій Падковський.

Феї: В. Ткач, М. Возняк, Х. Возняк, Х. Коленська, М. Коленська, З. Стебельська, М. Качержук, М. Прядка, Х. Миндюк, І. Тепла, Х. Голинська, І. Жеребецька, І. Шараневич, Потенжна, М. Феденишин, Д. Васьків, З. Ткач, Л. Кисілевська та Р. Тимкевич. Пташкою була Х. Яворська, а годинником А. Тимяк.

Йшли в пишних строях князенки: Ю. Чировський, Т. Ліщинський, Я. Копійчук, Н. Голинський, Б. Ткач, А. Гладкий, В. Яворський і Л. Олесницький. Зручними пажиками були: А. Чировський, П. Мельник, О. Падковський, А. Ткач, В. Лапичак. Розкішно вбраними князівнними були: Р. Робак, М. Жеребецька, Р. Юркевич, Н. Пащак, І. Шарщанович, Н. Пащак, І. Шараневич та М. Ходновська.

Казка була переплітана відповідними пісоньками (музика Филипенка) та танками, як також фортепіяновими солями. На фортепіяні грали М. Ходновська, Т. Шкварко, співали сольо Р. Тимкевич, В. Яворський, а сольовий танок виконала Х. Чайківська. У всіх виконавців була виразна дикція та гарна й чиста українська мова.

У деяких виконавців помічалося сценічні здібності, а особливо у Мотрі Лебедь, Христі Гординської, Ярка Копійчука та Андріяна Гладкого.

Після виставки відбулася маскова забава, на яку зібралось багато дітей в різних оригінальних строях. Поприїздили вони навіть із дальших околиць. Була там і чорнява Маруся з новзаснованого Відділу УМІ в Байоні, були й ніжненька Любця з Пасейку — японка та завжди усміхнена Сяна — мак разом зі своїми сестричками балеринкою та паяциком, проходжувалася з ними Муся — циганка, також учениця УМІ в Пасейку. Велика заля Централі роїлася та мінилася пребагатими кольорами. Крім чарівних костюмів виконавців, літали там легенькі метелики, бджілки, мушки (ті „недокучливі"), були й гості із Запорізької Січі, а навіть полохливі зайчики. Майже всі строї були помислові та дбайливо приготовані, а декілька звертали увагу своєю красою та оригінальністю виконання. Тут належиться ще окреме признання мамам дітей, які амбітно постаралися про ті гарні костюми, збагачуючи тим цілу імпрезу.

Забаву вміло аранжувала М. Лебедь, вдатно тим допомагаючи керівничці цілої імпрези, пані Богданській. Смачним буфетом заряджувала невтомна пані Хомова.

Мґр. Рожа Шульова

ПЕРЕД ЗОЛОТИМИ РОКОВИНАМИ

(Закінчення із стор. 2-ої)

рали матеріяли д-р Степан Ріпецький і д-р Володимир Білозор, другий том книжки Ст. Ріпецького „Українське Січове Стрілецтво" та перевидання Співаника УСС'ів. Видавнича Комісія Братства УСС'ів працює під проводом д-р Ст. Ріпецького в складі: Ярослав Гриневич, д-р Володимир Калина, Роман Купчинський, Лев Лепкий, д-р. Лука Луців, д-р Сава Никифоряк, Михайло Островерха, Петро Постолюк та Мирон Заклинський.

Віднайдено в Европі прецінний архів Бойової Управи УСС'ів, що його вже перебрало Братство УСС'ів і частинно перетранспортувало до ЗДА, з мистецьких матеріялів цього архіву підготовляється до 50-річчя УСС'ів виставку, яку наша громада матиме можливість оглянути.

Для реалізації запланованих видань і забезпечення архівних матеріялів історичного значення потрібні фонди. Зокрема за спровадження архіву і його забезпечення потрібно $2 000, а кошторис всіх видань передбачено на $15 000. Самі УСС'и досі придбали — $2 000. Треба сподіватися, що українська суспільність у вільному світі, а зокрема наші організації, відзначаючи 50-річчя відновлення збройної сили новітньої доби, складуть теж належний ювілейний дар. Цим допоможуть вони УСС'ам виконати їх останній стрілецький обов'язок і віддадуть пошану тим їх Побратимам, що у слушний час із зброєю в руках „пішли визволяти братів - українців з московських кайдан", що за Україну життя своє віддали.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

КОНФЕРЕНЦІЯ ПАМ'ЯТІ ПРЕЗИДЕНТА ДЖАНА Ф. КЕННЕДІ

В Ню Йорку 29 грудня відбулась наукова конференція Української Вільної Академії Наук у ЗДА, присвячена пам'яті президента ЗДА, Джана Ф. Кеннеді. Конференцію керував професор Іван Замша. Всеволод Голубничий, лектор в аспірантурі Гантер-коледжу Нюйоркського Міського університету, зробив доповідь на тему: „Політичні і соціяльно-економічні ідеї та діяльність президента Кеннеді."

У вступі доповідач наголосив, що має намір намалювати політичний портрет покійного президента на цілком реалістичному тлі, а не в стилі нового "культу особи". В сучасному світі державний діяч має до діла з неймовірно складними проблемами й ситуаціями. Хоч президент Кеннеді і був найвпливовішою людиною в наймогутнішій державі світу, проте і його вплив на події був часто дуже обмеженим. Доповідач проаналізував ряд невдач політики Кеннеді, як наприклад, у Латинській Америці, у В'єтнамі, у взаєминах із Францією, а також у внутрішній політиці — коли Конґрес відмовився прийняти ряд важливих законопроєктів.

Одночасно В. Голубничий з'ясував складні обставини, які президентові в цих випадках доводилось поборювати, та вказав на ряд маловідомих причин того, чому в окремих критичних випадках покійний президент провадив таку політику, а не інакшу. Наприклад в Ляосі Кеннеді пішов на стабільніщу невтралістичну розв'язку тому, що на початку 1961 року в американській армії, яку перед тим президент Айзенгавер поважно зменшив, бракувало резерв, щоб вести операції одночасно в Ляосі і супроти Куби. Десант на Кубі президент Кеннеді не підтримав американською збройною силою тому, що побачив, що супроти всіх обіцянок, десант не викликав ніякої антикастрівської революції на Кубі і навіть жадний кастрівський вояк не перейшов на його бік. Свою політику супроти Куби Кеннеді узалежнював від того, як реаґувала б на неї ціла Південна Америка. Кеннеді відверто говорив, що, на його думку, „не існує жадної країни в світі під владою колоніялістів, включаючи навіть і деякі частини Африки, де б економічний колоніялізм, приниження людської гідности і експлуатація були б гірші від тих на Кубі за влади Батисти, почасти також і внаслідок політики нашої країни. Я думаю, що це ми породили й створили кастроїзм та що нагромадження отаких наших помилок поставило під загрозу й цілу латинську Америку". Кеннеді вважав, що консервативні мілітарні диктатури в латиноамериканських країнах лише створюють ґрунт для кастроїзму і тому в своїй політиці супроти цих країн він виступав за створення там демократичного ладу, за переведення соціяльних антифевдальних реформ, щоб південна Америка розвивалась історичним шляхом Північної Америки. Однак у ряді країн — у Домініканській республіці, в Гаїті, Гондурасі, Еквадорі—ця політика Кеннеді потерпіла перед його смертю невдачу.

Далеко успішнішою була політика Кеннеді в Африці, зокрема в Конґо, хоч його морально-політична підтримка альжирської революції була одною з причин погіршання відносин між ЗДА і Францією. Не вдалось президентові Кеннеді також збудувати "Атлантійську спільноту" з англосакських країн і об'єднання Західньої Европи, бо цьому спротивилась Франція.

Найбільшим тріюмфом Кеннеді як політика була його проба сил з Хрущовим з приводу ракет на Кубі восени 1962 року. Доповідач сказав, що це був найважчий в цілій історії людства іспит зрілости й холодного розуму, який будь-коли будь-який державний діяч переживав. В ті години й хвилини, коли Кеннеді поставив Хрущову ультиматум забрати ракети з Куби, найменша нерішучість чи гарячковість могли скінчитися небувалою по маштабах воєнною катастрофою. Американські збройні сили дістали наказ до повного поготівля, в повітрі вже перебували сотні бомбардувальників з атомовими бомбами на борту. Що стояло на вазі, можна бачити з таких офіційних обчислень. Протягом перших 24 годин, виходячи з наявної в ЗДА й СРСР кількости атомової зброї, в СРСР було б знищено до 80% міст і промислових об'єктів і при цьому загинуло б не менше як 90 мільйонів людей, а ЗДА так само було б знищено коло 45% міст і промислових центрів, а втрати населення складали б коло 74 мільйонів. Проте Кеннеді виявив готовість піти й на такі жертви і тому авантура Хрущова не вдалася, він примушений був відступити й забрати свої ракети з Куби. Після цієї проби сил відносини між СРСР і ЗДА значно покращали, Хрущов пішов на деякі нові поступки, включно з договором про заборону атомових випробувань в атмосфері.

Стратегію президента Кеннеді в його політиці супроти СРСР доповідач окреслив як таку, що лежала в межах альтернативи - або мирне співіснування, або мирна перемога над комунізмом. Мінімально Кеннеді стояв за мирне співіснування з СРСР у тому сенсі, щоб не допустити до атомової війни. Кеннеді вважав, що перемога в такій війні не варта тих страшних жертв, що неминучі. Максимально ж він стояв за те, щоб перемогти комунізм у мирний спосіб, шляхом його політичного й ідеологічного розкладу внаслідок якнайширшого зближення, обміну та зв'язків між ЗДА й СРСР, позаполітичної співпраці й дружби між американцями й народами СРСР. Кеннеді вважав, що коли б вдалося пробити мур тотальної ізоляції, в якій диктатори СРСР тримають своє населення, коли б шляхом розширення різних зв'язків довести до того, щоб Америка й американці були, так би мовити, постійно „присутніми" всередині СРСР в думках і ділах людей СРСР, то це неминуче привело б до політичного розкладу диктатури, до еволюційних процесів і її остаточного занепаду. Такої „присутности" СРСР всередині ЗДА Кеннеді не боявся, бо, як показує дотеперішня практика, американське суспільство є імунним супроти комуністичної ідеології і комунізація Америці не загрожує. В цьому, отже, і полягав сенс „стратегії миру", як називав цю свою політику Кеннеді, і саме з цією метою виступав він так активно й прямо за припинення „холодної війни" й за всебічне зближення з СРСР. Доповідач до цього додав, що на його думку отака політика президента Кеннеді була і в українських інтересах.

У своїй внутрішній політиці президент Кеннеді не мав часу здійснити цілий ряд важливих запланованих заходів. Він встиг лише вказати Америці на кардинальні проблеми, на які вона досі мало звертала уваги, але які вже потребують неминучої розв'язки. До таких проблем належить справа практичного зрівнання негрів у соціяльних правах із рештою населення, справа перманентно великого безробіття, занадто повільного росту економіки, зменшення капіталовкладів, втеча капіталу й золотих запасів за кордон. Кеннеді вказував, що піднести темпи економічного зростання ЗДА необхідно, поперше для того, щоб зменшити безробіття і, подруге, для того, щоб СРСР справді не зміг дігнати й перегнати ЗДА, як він нахваляється. Щоб піднести темпи, Кеннеді пропонував зменшити податки із зисків та дивіденд, бо це збільшило б доходи населення і стимулювало б попит споживачів на продукцію. Його опоненти, однак, настоювали, що податки в першу чергу треба зменшити із зисків та дивідед, щоб у такий спосіб стимулювати капіталовклади. Кеннеді на це відповідав тим, що вказували на факт, що американські каталовкладники вкладають масу капіталу за кордоном, а не в Америці, та, що звільнені від податків фонди теж можуть попливти закордон, якщо всередині країни не зросте попит на продукцію. Кеннеді також постійно наголошував загрозу, що створилась для вартости доляра в наслідок того, що ЗДА мають платний дефіцит закордоном, тратять закордоном долярів більше, ніж дістають назад. За ті доляри, що нагромаджуються за кордоном, европейські, особливо французькі банки, купують у ЗДА золото і тим зменшують золотий запас ЗДА. Якщо американці й далі так масово вивозитимуть капітал і доляри закордон і платний дефіцит продовжуватиметься, втрата золота скінчиться девальвацією доляра, а це потягне за собою кризу. Важливе те,—сказав доповідач,—що президент Кеннеді сам мав економічну освіту й добре визнавався на цих проблемах. Розв'язати він їх не встиг, але своїм авторитетом він поставив ці питання руба і Америка їх тепер усвідомила.

У підсумках В. Голубничий наголосив, що президент Кеннеді був у багатьох відношеннях винятковою постаттю на американській політичній арені. Кеннеді не був звичайним професійним політиком, яких у ЗДА багато. Політика була для нього ідейним покликанням, справою високих принципів і ідеалів. Кеннеді був людиною високої освіти і культури, великої ерудиції і таким його визнав цілий світ, коли майже всі голови держав прибули на його похорон.

Н. Н.

ЗВЕРНЕННЯ

ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ БУВШИХ ВОЯКІВ-ВЕТЕРАНІВ, ЩО ЖИВУТЬ В КАНАДІ

Число всіх українців колишніх вояків (ветеранів) у Канаді точно устійнити тяжко без докладних дослідів, але на підставі провізоричних розшуків історичного відділу СУКВ, між всіми, що служили із зброєю в руках, а тепер живуть в Канаді, є такі категорії: вояки в канадійських частинах першої світової війни, — вояки в канадійських збройних силах в другій світовій війні ,— вояки в австрійських та російських збройних силах в першій війні та — Українські Січові Стрільці й учасники визвольних змагань як Українська Галицька Армія, Армія Української Народної Республіки, та інші, пов'язані з війною 1914-18 і пізніших подій. — Карпатські Січовики, УПА, Українська Дивізія УНА, вояки в польських, чеських, англійських, американських, французьких та інших арміях, формаціях, пов'язаних із війною 1939—1945, і після того (Корейська війна, включно до канадійських поліційних обов'язків, пов'язаних із ООН). Це все дає нам від 75 до 100 тисяч теперішніх жителів або горожан, які в той чи інший спосіб мали зброю в руках. До цього треба додати постійну мирну службу, резервову поліційну службу і подібне.

У Вінніпеґу відбувається Домініяльний З'їзд Королівського Канадійського Леґіону (в якому понад 5,000 українців) в днях 7—23 травня, рішено скликати до Вінніпеґу величавий Здвиг - Зустріч всіх українців, колишніх вояків (ветеранів) в днях 16—18 травня, щоб цим відзначити 150-ліття від народження Тараса Шевченка, і зложити вінок на його пам'ятник. До цієї історичної події закликаємо всіх колишніх вояків (ветеранів), що тепер живуть в Канаді, прибути масово спільно вшанувати нашого Пророка і при тій нагоді обмінятися думками, порадитися і по змозі устійнити спосіб тіснішого об'єднання й спільної праці доля добра нашого поневоленого українськоого народу і цієї країни, Канади, в якій ми живемо. В додатку до великого ювілею, 150-ти ліття народження Тараса Шевченка, цього року припадають інші ювілеї, які повинні нас всіх спільно цікавити. — Ювілей 20-тиліття від відкриття в Лондоні клюбу - кантини для вояків українців, що служили в Канадійських збройних силах за морем, з рамени Союзу Українців за Морем. Цей Клюб-кантину підтримували всі українці в Канаді через Комітет Українців Канади і прямо безпосередньо, і про цю історію тепер треба згадати.

Ювілей 25-ти ліття повстання Карпатської України, на яку і ми в Канаді збирали гроші, щоб її втримати і допомогти.

Ювілей 100-ліття українського національного гимну „Ще не вмерла Україна".

Чи треба ще чогось більше, щоб зрушило в нас той „дух, що тіло рве до бою"? Раз вояк, все вояк. Вояк розуміє, що значить честь, правда, обов'язок, любов, свобода. Чи треба кожному пояснювати, оправдувати, чи малювати образок, чому нам всім треба далі працювати разом? Чи треба, щоб нас хтось гонив чи закликав? Вояк, якому не зворушить серця сама згадка вичислених ювілеїв, слабий вояк.

У Вінніпеґу нас гостити будуть друзі Українського Відділу Канадійського Леґіону, число 141 під адресою 610 Селкирк Евню. Туди треба зголошуватися. Наради наші будуть відбуватися в приміщенні цього відділу Леґіону і в Марлборо Готелю, де буде відбуватися конвенція Леґіону, і де постійно буде урядувати канцелярія СУКВ. Наш з'їзд - зустріч українських ветеранів, починається в суботу 16-го травня. В неділю рано будемо мати паради до церков на Богослуження, а після обіду всі походом до пам'ятника Шевченка. Буде величавий бенкет, забава, і більші та менші зустрічі-наради. По точніші інформації просимо звертатися на адресу:

B. Panchuk, General Secretary,
Ukrainian Canadian Veterans' Association
9061 — 12th Avenue,
Ville St. Michael,
Montreal 38, Quebec

Хто не зможе прибути на цю величаву зустріч колишніх вояків, а тепер ветеранів, українців в Канаді, просимо вислати привітання листом або телеграмою на адресу:

Ukrainian Veterans
Marlborough Hotel, Winnipeg

„Довбуш" і „Ньоман" вийшли першунами відбиванки СУАСТ-Схід

Ню Гейвен, 25-го квітня. — У відбиванкових першостях Союзу Українсько-Американських Спортових Товариств, делеґатури Української Спортової Централі на Сході ЗДА, здобула перше місце серед жінок дружина „Довбуша" з Ню Гейвену, а серед чоловіків виборола першість білоруська дружина „Ньоману" із Савт Рівер, Н. Дж. В жіночій конкуренції змагалися лише три дружини, бо раніше зголошена шістка УСК-у Ню Йорк не прибула через брак перешкоджених працею змагунок. В розгривках жінок взяли участь дружини УАСТ „Довбуш" Ню Гейвен; УСТ „Чорноморська Січ" І і УСТ „Чорноморська Січ" ІІ з Нюарку, які зайняли місця в поданому порядку. П'ять дружин, учасників першостей чоловіків, закінчили змагання між собою в наступному порядку місць: БСК „Ньоман" — Савт Рівер; Українська Централя Пассейк; УСК Ню Йорк; „Чорноморці" Пласт; СУМА — Ню Йорк.

На закінчення переведено вибір найкращих змагунів відбутих першостей і ними стали: серед жінок Зірка Снігурович, змагунка „Довбуша" з Ню Гейвен, а серед чоловіків Роман Макаренко, змагун Української Централі з Пассейку. Змаганнями проводив ланковий відбиванки і містоголова СУАСТ-Схід д-р Михайло Снігурович, а їх головним суддею був інж. Леонід Харченко.

Українська кубанська група В. Коваленка виступатиме на Інтернаціональній Виставці в Ню Йорку

Кубанські козаки — співаки, танцюристи, інструменталісти, молоді хлопці з Австралії, які дослівно обтанцювали всю земну кулю.

Василь Коваленко, керівник групи, і брати Микола і Олександер Кумпани вирішили відтворити і показати австралійському світові українське народнє мистецтво. Використовуючи всі можливості в Австралії, вони вперше 1956 року почали виступати як професіонали - артисти. І тому, що вони молоді, динамічні мистці, браві й сповнені козацькою силою та духом, австралійські глядачі прийняли їх з гарячим ентузіязмом. За короткий час слава про них, як першоклясних виконавців, хвилею докотилася до берегів Европи. Їм запропоновано виступити на одній з найкращих програм в Амстердамі в Голляндії. Від того часу їхні виступи не припиняються. Протягом 1961, 62 і 63 років кубанська група Василя Коваленка виступала, прославляючи добре українське ім'я в Брюсселі, Парижі, Монте Карльо, Ніці, Женеві, Мадриді, Барсельоні, Копенгаґені, Шикаґо, Ню Йорку, Ріно, Лос Веґас, Монако та інших містах.

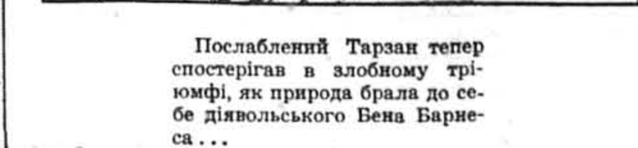
Від першого виступу в Европі ця рухлива українська група ще не мала відпочинку. До цього часу вони мали коло 3 тисяч виступів, плюс 37 телевізійних виступів у восьмох країнах світу перед понад 120 мільйоновою публікою.

Тепер вони підписали умову для виступів з Світовою виставкою в Ню Йорку на шість місяців. Аюоркська виставка відкрилася 22-го квітня і триватиме до 18-го жовтня, а знову відкриється 21-го квітня слідуючого року і буде відкрита до 17-го жовтня 1965 р. І на цій виставці, як передбачають її відвідає 70 мільйонів глядачів, виступатимуть впродовж півроку наші молоді мистці.

ОКО

ТАРЗАН, ч. 5228. Смерть Барнеса...

A WEAKENED TARZAN NOW WATCHED IN GRIM TRIUMPH AS NATURE CLAIMED THE EVIL BEN BARNES--

Послаблений Тарзан тепер спостерігав в злобному тріюмфі, як природа брала до себе діявольського Бена Барнеса . . .

SCREAMS TURNED TO CURSES, TO PLEAS, TO GURGLES-- AND THEN SILENCE...

Зойки перейшли в прокльони, в благання, в булькотіння . . . а тоді настала тиша . . .